

سۆزلىرىمىز

بىرىنچى تىم يەر شارى ۋە خارتە

1. يەر شارىنىڭ شەكلى ۋە چوڭلۇقىنى ئېيتىپ بېرىڭ. يەر شارىنىڭ شار شەكلىدە ئىكەنلىكىنى قانداق ئىسپاتلىغىلى بولىدۇ؟ 1
2. يەر ئوقى، جەنۇبىي قۇتۇپ، شىمالىي قۇتۇپ ۋە ئېكۋاتور دىگەنلەر نىمە؟ 2
3. مېردىان، ئۇزۇنلۇق دىگەن نىمە؟ باش مېردىان نىمەدە؟ شەرقىي ئۇزۇنلۇق، غەربىي ئۇزۇنلۇق دىگەنلەر قانداق بولۇنغان؟ پاراللېل، كەڭلىك دىگەن نىمە؟ جەنۇبىي كەڭلىك، شىمالىي كەڭلىك دىگەنلەر قانداق بولۇنغان؟ مېردىان، پاراللېلار قانداق ئالاھىدىلىككە ئىگە؟ 3
4. گىرادۇس تورى دىگەن نىمە؟ ئۇ نىمىگە ئىشلىتىلىدۇ؟ 4
5. جەنۇبىي يېرىم شار بىلەن شىمالىي يېرىم شار ۋە شەرقىي يېرىم شار بىلەن غەربىي يېرىم شارلار قانداق بولۇنغان؟ توۋىن كەڭلىك، ئوتتۇرا كەڭلىك، يۇقۇرى كەڭلىكلەر قانداق پەرقلىنىدۇ؟ 5
6. يەر شارىنىڭ ئوز ئوقى ئەتراپىدا ئايلىنىشى ۋە قۇياش ئەتراپىدا ئايلىنىشى دىگەن نىمە؟ ئوز ئوقى ئەتراپىدا

- راپىدا تولۇق ئايلىنىشى بىلەن قۇياش ئەتراپىدا تولۇق ئايلىنىشىنىڭ ھەر بىرىنىڭ ئۇزۇنلىقى قانچىلىك؟ 6
7. يەر شارىدا كېچە بىلەن كۈندۈزنىڭ داۋاملىق ئالمىشىپ تۇرۇشى قانداق شەكىللەنگەن؟ 7
8. يەرلىك ۋاقىت دىگەن نىمە؟ ئولچەملىك ۋاقىت دىگەنچۇ؟ «بېيجىڭ ۋاقتى» دىگەنچۇ؟ ئەگەر گرىنىۋىچ ۋاقتى بىلەن چۇش سائەت 12 بولغان بولسا، ئۇ ھالدا، بېيجىڭ ۋاقتى بىلەن سائەت قانچە بولۇشى كېرەك؟ خەلقئارالىق چىسلا ئوزگىرىش سىزىغى دىگەن نىمە؟ بۇ سىزىق تىن ئوتكەندە، چىسلانى قانداق ئوزگەرتىش كېرەك؟ ... 8
9. يەر شارىدا ئەتىياز، ياز، كۈز، قىش پەسىللىرىنىڭ تەرتىپ بويىچە ئوزگىرىپ تۇرۇشى قانداق شەكىللەنگەن؟ 10
10. جەنۇبىي تىرپىك سىزىغى، شىمالىي تىرپىك سىزىغى، جەنۇبىي قۇتۇپ چەمبىرى، شىمالىي قۇتۇپ چەمبىرى دىگەنلەر نىمە؟ يەر شارىدىكى 5 بەلۋاغ قانداق ئايرىلغان؟ 13
11. يەر شارىنىڭ ئىسپات قىلىشى قانداق تۈزۈلگەن؟ 15
12. ئىسپات كۈچ دىگەن نىمە؟ تاشقى كۈچ دىگەنچۇ؟ ھازىر يەر شارىنىڭ يۈزىدىكى ھەر خىل يەر شەكىللىرى قانداق شەكىللەنگەن؟ 16
13. يەر تەۋرەش قانداق ھادىسە؟ تەۋرەش مەنبەسى، تەۋرەش مەركىزى، تەۋرەش مەنبەسىنىڭ چوڭقۇرلىقى، تەۋرەش مەركىزىگىچە بولغان ئارىلىق، تەڭ تەۋرەش سى-

زىغى، تەۋرەش دەرىجىسى ۋە تەسىر دەرىجىسى دېگەنلەر
نېمە؟ 18

14 • خەرىتە دېگەن نېمە؟ نېمە ئۈچۈن خەرىتەگە
داىر بىلىمنى ۋە خەرىتىدىن پايدىلىنىشى ئۈگىنىۋېلىشىمىز
مۇلازىم؟ 20

15 • «شەرتلىك بەلگىلەر» ۋە «چۈشەندۈرۈشلەر» دې-
گەن نېمە؟ خەرىتىدىكى تەرەپلەرنى قانداق پەرق ئىتتىكى-
لى بولىدۇ؟ 22

16 • ماسىشتاپ دېگەن نېمە؟ «ئېلىمىزنىڭ سىياسى-
خەرىتىسى» دە «خەرىتىدىكى 1 سانتىمېتىر يەر ئۈستىدىكى
320 كىلومېتىر ئارىلىققا توغرا كېلىدۇ» دەپ ئىزاھلانغان.
بۇ خەرىتىنىڭ ماسىشتاۋىنى سىزدىن ۋە سان بويىچە قانداق
ئىپادىلەشكە بولىدۇ؟ ئەگەر خەرىتىدىن بېيجىڭ بىلەن
چاڭشاننىڭ تۈز سىزدىن بويىچە ئارىلىقى 4 سانتىمېتىر ئى-
كەنلىكى ئولچەپ چىقىلغان بولسا، ئۇ ھالدا بېيجىڭدىن
چاڭشاغىچە بولغان ئەمەلىي ئارىلىق قانچە بولىدۇ؟ 23

17 • يەر يۈزىنىڭ ئىگىزلىكىنى ئىپادىلەشتىن قان-
داق ئۇسۇللىرى بار؟ تەڭ ئىگىزلىك سىزنى ۋە تەڭ چوڭ
قۇرلۇق سىزىڭدىن پايدىلىنىپ يەر يۈزىنىڭ ۋە دېڭىز ئال-
تىنىڭ ئىگىز - پەسلىكى قانداق ئىپادىلىنىدۇ؟ 24

ئىككىنچى قىسىم جۇغراپىيىسى

18 • دېلىمىزنىڭ ئورنى، يەر شارىنىڭ قانداق يېرىگە توغرا
كېلىدۇ؟ ئېلىمىزنىڭ ئورنى قانداق تەۋرەنلىككە ئىگە؟ 26

19. ئېلىمىزنىڭ يەر مەيدانى قانچىلىك؟ قۇرۇقلۇق-
تا قايسى دولەتلەر بىلەن خوشنا ئىكەنلىكىنى خەرىتىدىن
ئىزلەپ تېپىڭلار قايسى دولەتلەر بىلەن دېڭىز ئارقىلىق
ئايرىلىپ تۇرىدۇ؟ 27
20. ئېلىمىزنىڭ مەمۇرى رايونلىرى قانداق بولۇن-
گەن؟ ئېلىمىزدە قايسى ئۆلكە، بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەر
ۋە ئاپتونوم رايونلا بار؟ ئۇلارنىڭ قىسقارتىلغان ئىسمىلى-
رى بىلەن خەلق ھۆكۈمەتلىرى تۇرۇشلۇق جايلىرىنى ئېيى-
تىپ بېرىڭلار؟ 28
21. پايتەختىمىز بېيجىڭنىڭ جۇغراپىيىلىك ئورنىنى
ۋە ئۇنىڭ مۇھىملىقىنى سۆزلەپ بېرىڭلار 31
22. نىمە ئۈچۈن تەيۋەننى ئەزەلدىنلا ئېلىمىزنىڭ
زىمىنى دەيمىز؟ 32
23. شياڭگاڭ، جېڭلوڭ ۋە ئاۋمېنلار قەيەرگە جايلاش-
قان؟ ئۇلار جاھانگىرلار تەرىپىدىن قانداق بېسىۋېلىنغان؟ 33
24. ئېلىمىزدە قانچىلىك ئاھالە بار؟ ئازاتلىقتىن
كېيىن ئاھالىنىڭ جايلىشىشىدا قانداق ئۆزگىرىشلەر
بولدى؟ 34
25. ئېلىمىزدە قانداق ئاز سانلىق مىللەتلەر بار؟
ئېلىمىزدىكى ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ جايلىشىشىدا قان-
داق ئالاھىدىلىكلەر بار؟ 36
26. ئېلىمىزنىڭ شەرقىي قىسمى ۋە شەرقىي جەنۇب
قىسمى قايسى دېڭىز ۋە ئوكيانلارغا تۇتىشىدۇ؟ 38
27. ئېلىمىز چوڭ قۇرۇقلۇغنىڭ دېڭىز قىرغىقىنىڭ
ئۇزۇنلۇقى قانچىلىك كېلىدۇ؟ شىمالدىكى دېڭىز قىرغاقلى-
قى

- 39 ۳۹
 ۲۸ . ئېلىمىزنىڭ دېڭىز بويلىرىدا قانچە ئارال بار؟
 قانداق مۇھىم ئاراللار. تاقىم ئاراللىرى، يېرىم ئاراللار ۋە
 دېڭىز بىرغۇزلىرى بار؟ ۴۰
 ۲۹ . ئېلىمىزنىڭ ئەڭ چوڭ ئارلى بولغان تەيزۇندە
 قانداق مەشھۇر تاغ تىزمىلىرى. دەريالار ۋە كۆللەر بار؟
 نىمە ئۈچۈن تەيزۇندى ۋە تىنمىزنىڭ گۈبەر ئاراللىرى
 دەيمىز؟ ۴۲
 ۳۰ . ئېلىمىزنىڭ نەخەي دېڭىز ئاراللىرى قايسى
 ئاراللار ۋە تاقىم ئاراللارنى ئوز ئىچىگە ئالىدۇ؟ ئۇلارنىڭ
 ئورنى نەدە؟ نەخەي دېڭىز ئاراللىرى قانداق شەكىللەنگەن؟
 قانداق مەشھۇر مەھسۇلاتلىرى بار؟ ۴۳
 ۳۱ . ئېلىمىزنىڭ دېڭىز بويلىرىدا قايسى مەشھۇر
 تۇز مەيدانلىرى بار؟ دېڭىزلىرى ئاستىدا قانداق مۇھىم
 بايلىقلار بار؟ ۴۵
 ۳۲ . ئېلىمىزنىڭ دېڭىز بويلىرىدا قانداق مەشھۇر
 بېلىقچىلىق مەيدانلىرى بار؟ مەشھۇر دېڭىز مەھسۇلاتلىرى
 دىن نىمىلەر بار؟ ۴۶
 ۳۳ . ئېلىمىز يەر شەكلىنىڭ ئاساسى ئالاھىدىلىكى
 نىمە؟ ۴۷
 ۳۴ . ئېلىمىز بويىچە ئەڭ ئىگىز تاغ چوققىسى بىر
 لىن ئەڭ پەي ئويىن جايىنىڭ نەمە ئىكەنلىكىنى ئىيتىپ
 بېرىڭلار ئۇلارنىڭ ئەمۋالىنى قىسقىچە تونۇشتۇرۇپ
 بېرىڭلار. ۵۰

- 35 . ئېلىمىمىزدە قايسى ئاساسلىق تاغ تىزمىلىرى بار؟
ئۇلارنىڭ جايلىشىشىدا قانداق قانۇنىيەت بارلىقىنى خەرىتە
تىگە سېلىشتۇرۇپ تۇرۇپ سۆزلەپ بېرىڭلار. 52
- 36 . ھىمالايا تاغ تىزمىسى قانداقسىگە دېڭىز - ئوكيان
يان ئىچىدىن كۆتىرىلىپ چىققان؟ 54
- 37 . ئېلىمىمىزدە قانداق داڭلىق تاغلار بار؟ ئۇلارنىڭ
ھەر قايسىسى قانداق ئالاھىدىلىكىگە ئىگە؟ 56
- 38 . ئېلىمىمىزدە قايسى تۆت چوڭ ئىگىزلىك بار؟
چىكىنەي - شىزاڭ ئىگىزلىكى نىمە ئۈچۈن «دۇنيانىڭ ئىگىزلىكى» دەپ ئاتىلىدۇ؟ 59
- 39 . ئىچكى موڭغۇل ئىگىزلىكى بىلەن يۇننەن گۈبۇن
جۇ ئىگىزلىكىنىڭ ئورنى ۋە يەر شەكلى ئالاھىدىلىكىنىڭ
قانداق ئوخشىماسلىقلىرى بارلىقىنى سېلىشتۇرۇپ
بېقىڭلار. 61
- 40 . سېرىق توپىلىق ئىگىزلىكىنىڭ ئەڭ كۆزگە كۆرۈنەرلىك
يەر شەكلى ئالاھىدىلىكى نىمە؟ نىمە ئۈچۈن
سېرىق توپىلىق ئىگىزلىكىنىڭ سۇ توپىنى يالاپ ئېقىتىپ
كېتىش ھادىسىسى بىلەن كۆرەش قىلىشقا توغرا كېلىدۇ؟
- 41 . ئېلىمىمىزدە قايسى تۆت چوڭ ئويمانلىق بار؟ سىم-
چۈن ئويمانلىقى نىمە ئۈچۈن «بايلىق كانى» دىگەن نام
ئالغان؟ 64
- 42 . تىيانشاننىڭ جەنۇبىدىكى تارىم ئويمانلىقى
بىلەن شىمالدىكى جۇڭغار ئويمانلىقىنىڭ تەبىئىي ئالاھىدى-
لىكىنىڭ قايسى جەھەتلىرى ئوخشىمايدىغانلىقىنى سېلىشتۇرۇپ
كۆرۈڭلار. 65

- 43 . ئېلىمىمىزدە قايسى ئۈچ چوڭ تۈزلەڭلىك بار؟
بۇ ئۈچ چوڭ تۈزلەڭلىكنىڭ دائىرىسىنى ۋە يەر شەكلىنىڭ ئالاھىدىلىكىنى سۆزلەپ بېرىڭلار؟ 67
- 44 . ئېلىمىمىزدىكى ئېتىراپ قىلىنغان ئاساسەن قايسى رايونلارغا جايلاشقان؟ 69
- 45 . "گۈيىلىمىمىزنىڭ تاغ - دەريالىرى" قانداق شەكىللەنگەن؟ 69
- 46 . ئەگەر سىلەر بېيجىڭدىن پويىزغا ئولتۇرۇپ تەييۈەن، شەن، چېڭدۇ ئارقىلىق كۆنمىڭغا بارماقچى بولساڭلار يول بويى قايسى ئاساسلىق يەر شەكلى رايونلىرىدىن ئۆتمىدىغانلىقىڭلارنى قىسقىچە سۆزلەپ بېرىڭلار؟ ئۇ يەرلەرنىڭ يەر شەكلىنىڭ ئالاھىدىلىكى قانداق؟ 71
- 47 . ئېلىمىمىزنىڭ قايسى رايونلىرىدا ئاسانلا كۆچلۈك يەر تەۋرەش يۈز بېرىدۇ؟ 73
- 48 . ئېلىمىمىز ئىقلىمىمىزنىڭ ئاساسىي ئالاھىدىلىكى نېمە؟ ئۇ بىزنى قانداق پايدىلىق شارائىتلار بىلەن تەمىنلەيدۇ؟ 75
- 49 . مۇسسون شامال دېگەن نېمە؟ ئۇ قانداق پەيدا بولىدۇ؟ ئېلىمىمىزنىڭ قايسى رايونلىرى مۇسسون شاماللىرى ئىقلىمى رايونغا كىرىدۇ؟ 77
- 50 . نېمە ئۈچۈن قىشتا ئېلىمىمىزنىڭ جەنۇبىي بىلەن شىمالىنىڭ تېمپېراتۇرىسى ناھايىتى زور پەرقىدە پەرق قىلىدۇ؟ يازدا بولسا تېمپېراتۇرا پۈتۈن مەملىكەت بويىچە ئومۇمىي بۇرلۇك يۇقۇرى بولىدۇ؟ 79
- 51 . نېمە ئۈچۈن ئېلىمىمىزنىڭ شەرقىي جەنۇبىي

- قىسمىدا ھول - يېغىن كوپ، غەربىي شىمالى قىسمىدا ھول - يېغىن ئاز بولىدۇ؟ 81
52. ئېلىمىزدىكى ئەڭ سوغاق جاي قايسى، ئەڭ ئىسسىق جاي قايسى؟ قايسى جاينىڭ ھول - يېغىنى ئەڭ كوپ ۋە قايسى جاينىڭ ھول - يېغىنى ئەڭ ئاز؟ بۇنداق بولۇش قانداق شەكىللەنگەن؟ 83
53. چاڭجياڭ - خۇەيخې دەريالىرى ۋادىسىدىكى ئاق يېغىن قانداق پەيدا بولىدۇ؟ شىمالىي جۇڭگو رايونىدا نىمە ئۈچۈن ھەمىشە ئەتىياز قۇرغاقچىلىقى يۈز بېرىدۇ؟ 86
54. ئېلىمىزدە بولىدىغان قۇرغاقچىلىق، ھولچىلىق ئاپەتلىرىنىڭ مۇسسون شاماللىرىنىڭ ھەرىكىتى بىلەن قانداق مۇناسىۋىتى بار؟ 88
55. سوغاق ئېقىم دېگەن نىمە؟ ئۇ ئېلىمىزگە قانداق كىرىدۇ؟ سوغاق ئېقىمىنىڭ ئېلىمىز ئىقلىمى بىلەن يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىشىغا قانداق تەسىرى بولىدۇ؟ 90
56. تەيفېڭ بورىنى قانداق پەيدا بولىدۇ؟ ئېلىمىزنىڭ قايسى رايونلىرى تەيفېڭ بورىنىنىڭ ھۇجۇمىغا دائىم ئۇچراپ تۇرىدۇ؟ تەيفېڭ بورىنىنىڭ قانداق پايدىسى ۋە زىيىنى بار؟ 91
57. چىنلىك تېغى ئېلىمىز ئىقلىمىغا قانداق تەسىر كۆرسىتىدۇ؟ 93
58. ھىمالايا تاغ تىزمىسىدا نىمە ئۈچۈن خىل - خىل خىل تەبىئى بەلۋاغلار بولىدۇ؟ 95
59. نىمە ئۈچۈن ئېلىمىزنىڭ شەرقىي شىمالىدىكى سوۋىخۇاچياڭ

- فېنچىياڭ تۈزلەڭلىكىنىڭ شىمالىدا ياز بولمايدۇ، نەنلىك
 تېغىنىڭ جەنۇبىدا قىش بولمايدۇ سېلىنىدۇ؟ 98
60. ئېلىمىزدا قانداق مۇھىم قۇملۇقلار بار؟ نىمە
 ئۈچۈن بۇ قۇملۇقلارنىڭ كىچىكلىكى ئىسمى شىمال رايونى-
 نىغا جايلاشقان؟ 99
61. تاشقى دەريا ۋە ئىچكى دەريا دىگەنلەر نىمە؟
 تاشقى دەريا ھاۋزىسى ۋە ئىچكى دەريا ھاۋزىسى دىگەنچۇ؟
 ئېلىمىزنىڭ تاشقى دەريا ھاۋزىسى بىلەن ئىچكى دەريا
 ھاۋزىسى قانداق بولۇپتەن؟ تاشقى دەريا ھاۋزىسى بىلەن
 ئىچكى دەريا ھاۋزىسىنىڭ ھەر قايسىسىدا قايسى مۇھىم
 دەريالار بار؟ 101
62. ئېلىمىزنىڭ جەنۇبىدىكى دەريالار بىلەن شى-
 مالدىكى دەريالارنىڭ قانداق ئوخشاش بولمىغان ئالاھىدى-
 لىكلىرى بار؟ بۇ ئالاھىدىلىكلەر قانداق شەكىللەنگەن؟ 102
63. ئېلىمىزنىڭ ئەڭ چوڭ دەرياسى بولغان چاڭ-
 جياڭ دەرياسى قەيەردىن باشلىنىدۇ؟ قايسى ئۆلكە رايونى-
 لاردىن ئېقىپ ئۆتىدۇ؟ ھەر قايسى بۆلەكلەرنىڭ نامى
 نىمە؟ قايسى دېڭىزغا قۇيۇلىدۇ؟ ئۇزۇنلۇقى قانچىلىك؟
 قانداق مۇھىم تارماقلىرى بار؟ 103
64. ئازاتلىقتىن كىيىن چىڭخەي دەرياسىنىڭ سۇ
 ئاپىتىنى قانداق تۈزگىلىدۇ ۋە چىڭخەي دەرياسىنىڭ
 سۇ ئىشقاتلىرى يايلىرى مەنەستى قانداق ئاچتۇ؟ 104
65. ئېلىمىزنىڭ ئىككىنچى چوڭ دەرياسى بولغان
 خۇاڭشى دەرياسى نەدىن باشلىنىدۇ؟ قايسى ئۆلكە رايونى
 لاردىن ئېقىپ ئۆتىدۇ؟ بۇ قۇرغاق ئوتتۇرا ۋە تۈزەن ئېقىمى-

- لىرى نانىداق بولۇنغان؟ قايسى دېڭىزغا قۇيۇلىدۇ؟ ئۇ-
 زۇنلۇغى قانچىلىك؟ قانداق مۇھىم تارماقلىرى بار؟ 108
66. خۇاڭخې دەرياسى ئوتتۇرىشتە نىمە ئۈچۈن ھە-
 مىشە تېشىپ كېتەتتى ۋە يولىنى ئۆزگەرتەتتى؟ ئازاتلىق-
 تىن كېيىن خۇاڭخې دەرياسىنىڭ سۇ ئاپىتى بىلەن قانداق
 كۈرەش قىلدۇق؟ 110
67. خۇەيخې دەرياسىنىڭ نىمە ئۈچۈن ئۈزۈلۈش
 دېڭىزغا قۇيۇلۇش ئاغزى يوق؟ ئازاتلىقتىن كېيىن خۇەي-
 خې دەرياسىنى تىزگىنلەش جەھەتتە قانداق نەتىجىلەر
 قازىنىلدى؟ 113
68. خۇەيخې دەرياسى سۇ سېستىمىسىنىڭ جايلىشى-
 شى قانداق ئالاھىدىلىككە ئىگە؟ بىز خۇەيخې دەرياسىنى
 قانداق تىزگىنلىدۇق؟ 116
69. ئېلىمىزدە قانداق مەشھۇر كۆللەر بار؟ ئۇلار-
 نىڭ جايلىشىشى قانداق ئالاھىدىلىككە ئىگە؟ 119
70. ئېلىمىزنىڭ مەشھۇر چوڭ قانىلى نەدە؟ بۇ
 قانالنىڭ قانداق رولى بار؟ 121
71. ئېلىمىزدە مەشھۇر سۇغىرىش قۇرۇلۇشلىرىدىن
 قايسىلىرى بار؟ 122
72. يەر ئاستى سۈيى دېگەن نىمە؟ يەر ئاستى
 سۈيى قانداق شەكىللىنىدۇ؟ ئېلىمىزنىڭ شىمالىي جۇڭگو،
 غەربىي شىمال رايونلىرىدا يەر ئاستى سۈيىلىرىنى ئىپتىدائىي
 ۋە پايدىلىنىشقا نىمە ئۈچۈن ئالامەتدە دېققەت قىلىنىدۇ؟... 125
73. يەر ئاستى ئىسسىق سۈيى دېگەن قانداق

- بولىدۇ؟ ئېلىمىزنىڭ قايسى رايونلىرىدا يەر ئاستى ئىسسىق سۈيى بىر قەدەر مول؟ 127
74. «مەھلىكەت بويىچە يېزا ئىگىلىكىنى راۋاجلاندۇرۇش پورۇگراممىسى» دىكى ئاشلىقنىڭ ئوتتۇرىچە مەھسۇلاتىنى مەھسۇلاتىنى 400 جىك، 500 جىك، 800 جىكغا يەتكۈزۈش دېيىلگەن جايلارنىڭ جۇغراپىيەلىك چېگرىسى قانداق بەلگىلەنگەن؟ 129
75. ئېلىمىزنىڭ شال ۋە بۇغداي چىقىرىدىغان ئاساسلىق رايونلىرى قەيەرلەرگە جايلاشقان؟ 130
76. خېيىپى، شەندۇڭ، خېنەن ئۈچ ئۆلكىنىڭ ئاشلىقتا ئۆزىنى ئۆزى تەمىنلەيدىغان بولۇشىنىڭ قانداق مۇھىم ئەھمىيىتى بار؟ 132
77. مەھلىكەت بويىچە يېزا ئىگىلىكىنى راۋاجلاندۇرۇش پورۇگراممىسىدا پاختىنىڭ بىرلىك مەھسۇلات مىقدارى كۆرسەتكۈچى قانداق بەلگىلەنگەن؟ ئېلىمىزنىڭ ئاساسىي پاختا مەھسۇلاتى رايونى قەيەردە؟ 134
78. ئېلىمىزدىن ئاساسەن قانداق مايلىق زىرائەتلەر چىقىدۇ؟ ئۇلار قەيەرلەرگە تارقالغان؟ 135
79. ئېلىمىزنىڭ شېكەر قۇمۇش ۋە قىزىلچا چىقىرىدىغان ئاساسىي رايونلىرى قەيەرلەرگە جايلاشقان؟ ... 137
80. ئېلىمىزدە قىرغاق بەلباغ ئىقتىسادى زىرائەتلىرىدىن ئاساسەن قايسىلىرى بار؟ ئۇلار قايسى جايلارغا جايلاشقان؟ 138
81. ئېلىمىزدە ئاساسلىق ئورمان رايونلىرىدىن قايسى

- سىلىرى بىسار؟ ۋەكىل خاراكتىرلىق دەرەخ تۇرلىرىدىن قانداقلىرى بار؟ 138
82. ئېلىمىزدە قانداق مۇھىم ئوتلاق رايونلار بار؟ چارۋىچىلىق رايونلىرى بار؟ 141
83. ئېلىمىزنىڭ ھەر قايسى جايلىرىنى يېزا ئىگىلىكى ئىشلەپچىقىرىش ئەھۋالى بويىچە تەخمىنەن قايسى يېزا ئىگىلىك رايونلىرىغا بولۇشكە بولىدۇ؟ 142
84. ئېلىمىزنىڭ شەرقىي شىمالىدىكى يېپىداخۇاڭ (شىمالدىكى چوڭ قاقاسلىق) قانداق قىلىپ «شىمالدىكى چوڭ ئاشلىق سېتىشى» غا ئايلاندى؟ 144
85. «خۇگۇاڭدا پىشسا ئاشلىق، بولۇر ئەلدە باياشاتلىق»، «بايلىق كانى»، «سەددىچىننىڭ سىرتىدىكى مۇنبەت ماكان» لار قايسى جايلارنى كۆرسىتىدۇ؟ ئۇلار بۇ ناملارغا نانداق ئىگە بولغان؟ 146
86. كۆزۈكى بۇغداي قانداق قىلىپ شىزاڭدا «مانا-كانلاشتى» ھەمدە قانداق قىلىپ ئۇنىڭدىن كەڭ دەرىجىدە يۇقۇرى ھوسۇل ئېلىندى؟ 147
87. ئېلىمىزنىڭ غەربىي شىمال رايونىدا، يېزا ئىگىلىك رايونلار نىمە ئۈچۈن كۆپىنچە ئويمانلىقلارنىڭ چېتىگە ۋە تاغ ئىستەكلىرىگە جايلاشقان؟ 149
88. ئېلىمىزنىڭ دۇنيا بويىچە مۇھىم ئورۇندا تۇرىدىغان كان بايلىقلىرىدىن قايسىلىرى بار؟ 150
89. ئېلىمىزدە قانداق مۇھىم كومۇر كانلىرى بار؟ «شىمالنىڭ كومۇرىنى جەنۇبقا توشۇش» ئەھۋالى نىمە ئۇچۇن ئوزگەرتىلىدۇ؟ 151

- 90 - جۇڭگو نېفىتقا نىزىتىش دىگەن سەپسەتە قانداق بەرسات قىلىنى؟ ھازىر ئېلىمىز قايسى چوڭ نېفىتقا ئىسپاتلىرى تاپتى؟ 153
- 91 - ئازادلىقنى كېيىن ئېلىمىز قانداق چوڭ ئېلىپكىتىر كۆچى قىزلىرى ۋە سۆزلىشىش ئىسپاتلىرى قۇرۇلدى؟ 155
- 92 - ئېلىمىز قانداق مۇھىم تومۇر كانلىرى ۋە بولات-تومۇر بازللىرى بار؟ 157
- 93 - رەڭلىك مېتاللار ئاساسەن قايسى مېتاللارنى ئورۇنچىكە ئالىدۇ؟ ئېلىمىز قانداق داڭلىق رەڭلىك مېتاللار چىقىرىدىغان جايلار بار؟ 158
- 94 - ئېلىمىزنىڭ ماشىنىمازلىق سانائىتى، خىمىيە سانائىتى ۋە توقۇمىچىلىق سانائىتىنىڭ جايلىشىشىدا ئازادلىقتىن كېيىن قانداق ئۆزگىرىشلەر بۇز بەردى؟ ... 159
- 95 - بىز ئىگىلىگەن ياردەم بەرگۈچى سانائەت دىگەن نىسە؟ «يەنى كىچىك سانائەت دىگەنچۇ؟ بۇ سانائەتلەر قانداق تېز رىزىچىلانغان؟ 161
- 96 - داچىنىك نېفىتنى مېتاللىق تويۇنما قانداقلا چە قۇرۇلۇپ چىقتى؟ 162
- 97 - داچىنىك نېفىتى بىچىك نېفىت خىمىيە سانائىتى باش رىزىچىلانغان قانداق تويۇنما كېلىدۇ؟ 163
- 98 - سەيپىدىم تويۇنما نىسە تېزىن «گۈھەر ماكان» دىگەن نامى بار؟ 165
- 99 - شەرقىي شىمال شىزىچ ئۆلكىسى نىسە ئۈچۈن ئې-

- ئىلمىمىزنىڭ ئەسكە چوڭ ئىپتىخار سانائەت بازىسى دەيدىمىز؟ 167
- 100 • بېيجىڭ شەھىرى قانداق قىلىپ ئىستىمال شەھىرىدىن ئىشلەپچىقىرىش شەھىرىگە ئايلاندى؟ 169
- 101 • ئىلمىمىزنىڭ ئەسكە چوڭ سانائەت شەھىرى بولغان شىنجاڭنى قانداق قىلىپ ئونۋېرسال سانائەت بازىسىغا ئايلاندى؟ 170
- 102 • ئىلمىمىزنى شىمالدىن جەنۇبقا ئۆزۈتىش كېلىپ ئوتتۇرىدا ۋە شەرقتىن غەربكە قاراپ توغرىسىغا كېلىپ ئوتتۇرىدا قانداق غول تومۇر يوللار بار؟ ئۇلارنىڭ باشلىنىشى ۋە ئاخىرلىشىدىغان جايلىرى نەدە؟ ئۇلارنىڭ قانداق مۇھىم ئەھمىيىتى بار؟ 172
- 103 • ئىلمىمىزنىڭ شەرقىي شىمال رايونىدا قانداق مۇھىم تومۇر يوللار بار؟ ئۇلار قانداق جايلاشقان؟ 175
- 104 • چېڭدۇ-كۈنمىڭ تومۇر يولىنىڭ پۈتۈپ قاتنىشىشى باشلىغانلىقىنىڭ قانداق زور ئەھمىيىتى بار؟ 176
- 105 • ئىلمىمىزدە قۇرۇلۇپ بولغان، ئېلىپكەتىرىلەشتۈرۈلگەن ئىككى تومۇر يول قايسى؟ 178
- 106 • شىنجاڭ، بېيجىڭ، جېڭجۇ، جۇجۇ، چىڭدۇ، گۇياڭ، لەنجۇلانىڭ ئايرىم-ئايرىم ھالدا قايسى تومۇر يوللارنىڭ كېسىشىدىغان جايلىرى ئىكەنلىكىنى ئېيتىپ بېرىڭلار؟ 180
- 107 • ئىسازاتلىقتىن كېيىن ئىلمىمىزنىڭ تاشيول قاتنىشىشىدا قانداق تەرەققىياتلار بارلىققا كەلدى؟ سىچۈەن-شىنجاڭ، چىڭخەي-شىنجاڭ، شىنجاڭ-شىنجاڭ ۋە يۇننەن-شىنجاڭ

- ۋاڭ تاشيوللارنىڭ قۇرۇلۇشى قانداق مۇھىم ۋە چوڭ ئەھمىيەتكە ئىگە؟ 181
108. ئازاتلىق كىيىم ئېلىمۇنىڭ ئىچكى دەرى-يا قاننىشى، دېگۈدەككى ئىشلىرىنى خەلق ئاۋاتلىقىدىكى ئىشلىرى قايسى جەھەتلەردىن تەرىقىتى قىلىشى؟ 184
109. ئېلىمۇنىڭ دىگۈدەك بولمىغا قانداق مۇھىم پورتلار بار؟ 185
110. چىڭ-چىڭ ۋۇخەن، فەنجىڭ، گۇاڭجۇلارنىڭ جۇغراپىيىلىك ئورنى جەھەتتە قانداق ئوخشاشلىقلار ۋە ئوخشاشلىقلار بارلىقىنى سېلىشتۇرۇپ كورۇڭلار. 186
111. بېيجىڭدىن لىخاساغا، ئۈرۈمچىدىن داچىڭغا، شىنجاڭدىن كۈنمىڭغا بېرىش ئۈچۈن قايسى تىمۇر يوللاردا بويىمۇ ۋە قايسى تاشيوللاردا ئاپتوموبىلغا ئولتۇرسا بارغىلى بولىدۇ. (تىمۇر يول ۋە تاشيوللارنىڭ ناملىرىنى رېتىم بويىچە يېزىپ چىقىڭلار)؟ 188

ئۈچىنچى قىسىم دۇنيا جۇغراپىيىسى

112. دۇنيادىكى بەك قىسقا ئويمانلىق قانداق جايلىرىدا بار؟ قىسقىرىقىدا قايسى قىسىم جايلىرىدا بار؟ 189
113. دېڭىز ئويمانلىقلىرىنىڭ يەر تۈزۈلۈشى قانداق دەپ قارايدۇ؟ 191
114. ئىچكى ئويمانلىق قانداق ئالاھىدىلىكى بار؟ 192

- 115 . ئىتالىيەنىڭ ئوكياننىڭ قانداق ئالاھىدىلىكى بار؟ 194
- 116 . ھىندى ئوكياننىڭ قانداق ئالاھىدىلىكى بار؟... 196
- 117 . شىمالىي مۇز ئوكياننىڭ قانداق ئالاھىدىلىكى بار؟ 197
- 118 . ئىسسىق ئېقىم دېگەن نىمە؟ سوغاق ئېقىم دېگەنچۇ؟ دۇنيادا مۇھىم سوغاق ئىسسىق ئېقىملاردىن قايسىلىرى بار؟ ئۇلار قايسى جايلاردا؟ 198
- 119 . دۇنيانىڭ ئىقلىمىدا قانچە خىل ئاساسىي تىپلار بار؟ ئۇلار قەيەرلەرگە تارقالغان؟ 200
- 120 . دۇنيادىكى ئىقلىملارنى شەكىللەندۈرۈشكە تەسىر قىلىدىغان ئاساسىي ئامىللار قايسىلار؟ 203
- 121 . دۇنيادىكى يەر تەۋرەش پەلۋاغلىرى ئاساسەن قايسى رايونلارغا جايلاشقان؟ 208
- 122 . دۇنيادىكى ئاھالىلەر قانچە چوڭ ئىرققا بۆلۈنىدۇ؟ ئۇلارنىڭ كۆپچىلىكى قايسى رايونلارغا جايلاشقان؟... 209
- 123 . دۇنيادا قانچە دۆلەت ۋە رايون بار؟ قانچىلىك ئاھالە بار؟ دۇنيادىكى ئاھالىلەرنىڭ تارقىلىشىدا قانداق ئالاھىدىلىكلەر بار؟ 210
- 124 . ئاسىيانىڭ ئورنى ۋە ئۇنىڭ ئەتراپىدىكى دېڭىز-ئوكيانلارنى ئېيتىپ بېرىڭلار. ئاسىيادا ئاساسىي يېرىم ئارال ۋە ئاراللاردىن قايسىلار بار؟ 211
- 125 . ئاسىيانىڭ يەر شەكلى قانداق ئالاھىدىلىككە ئىگە؟ ئاسىيانىڭ ئاساسىي ئىگىزلىك، تاغ تىزمىسى ۋە تۈزلەڭلىكلەرنىڭ جايلىشىشىنى كۆرسىتىپ بېرىڭلار؟..... 213

126. ئاسىيانىڭ ئاسىي ئىقلىم تىپلىرى قايسى جايلارغا تارقىغان؟ ھەر قايسى ئىقلىم تىپلىرىنىڭ قانداق ئالاھىدىلىكى بار؟ 214
127. ئاسىيادا قانداق چوڭ دەريالار بار؟ ئۇلار ئايرىپ-ئايرىم ھالدا قايسى دېڭىز-ئوكيانلارغا قويۇلىدۇ؟ 217
128. چاۋشەن ياپونىيەرنىڭ يەر شەكلى قانداق ئالاھىدىلىككە ئىگە؟ 218
129. چاۋشەندە قانداق ئاسىي سانائەت تارماقلىرى بار؟ ئۇلار قايسى جايلارغا تارقانغان؟ يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىشى قانداق مۇھىم زور مۇۋەپپەقىيەتلەرگە ئېرىشتى؟ 219
130. ياپونىيە زېمىنى قايسى ئاراللاردىن تەركىپ تاپقان؟ دېڭىز ياقىسىدا قانداق داڭلىق پورتلار بار؟ 220
131. ياپونىيە ئىقتىسادى قانداق ئالاھىدىلىككە ئىگە؟ 221
132. شەرقىي جەنۇبىي ئاسىيانىڭ دائىرىسى بىلەن ئۈچ ئۈچ ئۈچكە ئالدىنغان دولەتلەرنى ئېيتىپ بېرىڭلار. تەن ئۈچۈن شەرقىي جەنۇبىي ئاسىيانىڭ جۇغراپىيىلىك ئىزىنى ئىنتايىن مۇھىم دەيسىز؟ 222
133. شەرقىي جەنۇبىي ئاسىيانىڭ يەر شەكلى بىلەن ئىقتىسادى قانداق ئالاھىدىلىكى بار؟ قانداق مۇھىم كان بايلىقلىرى ۋە تۈرۈپكە تۇنجى ئىقتىسادىي رولى بار؟ 224
134. جەنۇبىي ئاسىيا ئىككىنچى چوڭ قۇرۇقلۇقى

دىگەن نىمە؟ جەنۇبىي ئاسىيا رايونى قايسى دولەتلەرنى

ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ؟ 227

135. ھىندىستان، پاكىستان، بېنگال دولىتى ۋە سىر-

لانكىلاردىن قانداق ئاساسلىق مەھسۇلاتلار چىقىدۇ؟ ... 228

136. غەربىي ئاسىيا قايسى دولەت ۋە رايونلارنى

ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ؟ غەربىي ئاسىيانىڭ جۇغراپىيىلىك ئور-

نىمىنىڭ مۇھىملىقىنى قىسقىچە بايان قىلىپ بېرىڭلار؟ 229

137. غەربىي ئاسىيانىڭ نېفىتى ئاساسەن قايسى را-

يونلارغا تارقالغان؟ غەربىي ئاسىيانىڭ نېفىت ئىشلەپچىقى-

رىشىنىڭ دۇنيادا تۇتقان ئورنىنى قىسقىچە چۈشەندۈرۈپ

بېرىڭلار. 231

138. ئىران، ئىراق، تۈركىيە، سەئۇدى ئەرەبىستانلارنىڭ

ھەر قايسىسىنىڭ قانداق مۇھىم مەھسۇلاتلىرى بار؟ ... 233

139. تۈركىيەنىڭ ئورنى قەيەردە؟ نىمە ئۈچۈن ئۇ-

نىڭ ئورنىنى ئىنتايىن مۇھىم دەيمىز؟ 234

140. پەلەستىن رايونى قەيەردە؟ پەلەستىن مەسىلى-

سىنىڭ كېلىپ چىقىشىنى سۆزلەپ بېرىڭلار. 235

141 - توۋەندە ئېيتىلغان ئاسىيادىكى چاۋشيەن، ياپون-

نىيە، موڭغۇلىيە، كامبودزا، لاوس، ۋيېتنام، تايلاند، بىرما،

مالايشىيا، سىنگاپور، فىلىپپىن، ھىندونېزىيە، پاكىستان، ھىن-

دىستان، بېنگال دولىتى، سىرلانكا، نېپال، ئافغانىستان، ئى-

ران، ئىراق، تۈركىيە قاتارلىق دولەتلەرنىڭ پىسايتەختلىرى

قەيەرلەردە ئىكەنلىكىنى ئېيتىپ بېرىڭلار. 237

142. سېۋىل، ئوساكا، يوكوھاما، خۇجژەن شەھىرى،

باندوك، چىتتاگون، كاراچى، بوھاي، كالكۇتتا، ئابادان.

ئېرۇسالېم شەھەرلىرىنىڭ ھەر قايسىسىنىڭ قايسىسى دولەت ياكى
قايسى رايوندا ئىكەنلىكىنى چۈشەندۈرۈپ بېرىڭلار، بۇ شەھەر-

لەر نىمە بىلەن مەشھۇر؟ 241

143. تېۋىكىل تېغى تېغىدا تېغى، ئاتانام تاغ

قىزمىسى، كاسىي دېڭىزى، توشىياپ كولى قايسى دولەتلەر-

دە؟ قىزىق دەريا، سېكوت دېرياسى ۋە سالتېن دېرياسى قا-

تارلىق دېريالار قايسى دولەتلەردىن ئېقىپ ئۆتىدۇ؟... 243

144. ياپونىيەنىڭ يوكوھاما شەھىرىدىن پاراخوتقا ئول-

تۇرۇپ تۈركىيەنىڭ ئىستانبۇل شەھىرىگە بېرىش ئۈچۈن ئەڭ

قىسقا بۇ يولنى قايسى دېڭىز، ئوكيان، دېڭىز بوغىزى، قا-

نال ۋە ئاساسىي پورتلاردىن ئۆتىدۇ؟ 245

145. ئافرىقا قىتئەسىنىڭ ئورنىنى ۋە ئۇنىڭ ئەترا-

پىدىكى دېڭىز - ئوكيانلارنى - سۆزلەپ بېرىڭلار..... 246

146. ئافرىقىنىڭ يەر شەكلى قانداق ئالاھىدىلىككە

ئىگە؟ قانداق مۇھىم ئىكەنلىك، ئويمانلىق ۋە تاغ تىزمى-

لىرى بار؟ 246

147. كۆپىنچە قولىقى، ماداگاسكار ئارىلى، مەھرىي

كەبىر چول، كىلىمانجارو تېغى، سېس - ئوتتا، توندا، ئىند

قىرانتسى، شەرقىي ئافرىقا يىداڭلىقلىرى، يەنۇپىي ئىلىمىت

توشۇقى قەدىرلەرگە جايلاشقان ئىشلار نىمە ئىشلىرى

مەشھۇر؟ 247

148. ئافرىقا ئىلىمى ئىلىمى تىرىك بەلۋاغ قىزىقلىرى،

دەپتەرلىك ئىلىم ئىلىمى ئىلىمى ئىلىم ئىلىم ئىلىم

ئىلىم ئىلىم ئىلىم ئىلىم ئىلىم ئىلىم ئىلىم ئىلىم

بەلۋاغ ئولتاق ئىلىم ئىلىم ئىلىم ئىلىم ئىلىم ئىلىم ئىلىم ئىلىم

- 149 . ئافرىقىدا قانداق مۇھىم دەريالار ۋە كۆللەر بار؟
 ئۇلار قانداق ئالاھىدىلىكلەر ئىكەن؟ 252
- 150 . ئافرىقىدا قانداق مۇھىم كان مەھسۇلاتى بايلىقى بار؟
 254
- 151 . شىمالىي ئافرىقا، غەربىي ئافرىقا، ئوتتۇرا ئافرىقا، شەرقىي ئافرىقا ۋە جەنۇبىي قىسىم ئافرىقا قانداق بولۇنغان؟ 255
- 152 . سۇۋەش قانىلى قەيەردە؟ ئۇنىڭ قانداق مۇھىم ئەھمىيىتى بار؟ 257
- 153 . مىسىر بىلەن سۇداننىڭ ئاساسىي زىرائىتى نىمەلەر؟ قەيەرلەرگە تارقالغان؟ 258
- 154 . ئافرىقىدىكى كۆپىنچە نېفىت، ئېنېرگىيە، ئېنېرگىيە، تان-زانىيە دولەتلىرىنىڭ قانداق مۇھىم تىرىشچانلىقى بار؟
 تەتقىقاتى بار؟ 258
- 155 . ئافرىقىدىكى ئالچىرىيە، نېفىت، زايىر، زامبىيە، جەنۇبىي ئافرىقا (ئازانىيە) دولەتلىرى ۋە رايونلىرىنىڭ قانداق مۇھىم كان بايلىقلىرى بار؟ ئۇلار قەيەرلەرگە تارقالغان؟ 260
- 156 . تانزانىيە تومۇر يولى نەدە؟ بۇ تومۇر يولىنىڭ باشلىنىدىغان ۋە ئاخىرلىشىدىغان جايىنى ھەم ئۇنىڭ مۇھىم ئەھمىيىتىنى سۆزلەپ بېرىڭلار. 262
- 157 . «ئافرىقا تۇمشۇقى» قەيەردە؟ 263
- 158 . ئافرىقىدىكى مىسىر، سۇدان، ئالچىرىيە، كۆپىنچە يە، مالى، نېفىت، كونگو، زايىر، سۇمالى، ئېنېرگىيە، تان-زانىيە، زامبىيە دولەتلىرىنىڭ پايتەختلىرى قەيەردە؟ ... 263

- 159 - ئىسكەندىرىيە، پېرۇنىيە، يېرىمىنىڭ ئىسمى، يەھاننىيە، بۇرۇكى، ئۇمۇ
قاندا شەھەرلىرى قانچىنىڭ قەدىمىي نامى؟ 265
- 160 - ياۋروپا قايىسى دېگەن ئوكيانغا تەۋە ئىشەنچ
ئۇنىڭدا قانداق يېرىم ئارىلى ۋە ئارىلى بار؟ 266
- 161 - نىمە ئۈچۈن ئوتتۇرا دېڭىزنىڭ جەنۇبىدا ئىسكەندىرىيە
شەھىرى ئىنتايىن مۇھىم دەپمۇ قارىلىدۇ؟ 267
- 162 - ياۋروپانىڭ يەر شەكلى قانداق ئىسلاھاتقا ئىگە
ئىكەن؟ ئاساسىي تۈزۈلۈشى ۋە تارىخى قىزىقلىقىنى قەيەرلەرگە
جايلاشقان؟ 268
- 163 - ياۋروپانىڭ غەربىي قىسمىنىڭ ئىسلاھاتى بىلەن
شەرقىي قىسمىنىڭ ئىسلاھاتى قانداق ئوخشاشمىسىمۇ؟ 269
- 164 - ياۋروپادا قىياپىتى دەريا ئىسكەندىرىيە ئۇزۇن؟ دوغاي
مەنبەسى نىمە ئۈچۈن خەلقئارالىق مۇھىم دەريالاردىن دەپمۇ
قارىلىدۇ؟ ياۋروپادا خەلقئارالىق مۇھىم دەريالاردىن يەنە قىياپىتى
دەرياسى بار؟ 271
- 165 - جەنۇبىي غەربىي شىمالىي ئوتتۇرا ۋە شەرقىي
ياۋروپا قانداق بۆلۈنگەن؟ 272
- 166 - رۇسىيەنىڭ يەر شەكلى قانداق ئىسلاھاتقا
ئىگە ئىكەن؟ ئاساسىي ماتىرىيەلىك قىزىقلىقلىرىنى قانداق
تەشەببۇس قىلىدۇ؟ 273
- 167 - ئىسكەندىرىيە يەر شەكلى قانداق ئىسلاھاتقا
ئىگە ئىكەن؟ ئاساسىي ماتىرىيەلىك قىزىقلىقلىرىنى قانداق
تەشەببۇس قىلىدۇ؟ 274
- 168 - ئەنگىلىيەنىڭ ئاساسىي ماتىرىيەلىك قىزىقلىقلىرىنى قانداق
تەشەببۇس قىلىدۇ؟ 275

- قاندان ئوخشىماسلىقى بارلىغىنى چۈشەندۈرۈپ بېرىڭلار... 277
169. گېرمانىيە دېموكراتىك جۇمھۇرىيىتى بىلەن گېرمانىيە بىرلەشمە جۇمھۇرىيىتىنىڭ قانداق مۇھىم ساھە-ئەت تارماقلىرى بار؟ ئۇ قەيەرلەرگە جايلاشقان؟ 279.....
170. ئەنگلىيە، فرانسىيە، پولىشا، چېخوسلوۋاكىيە شۇبىسىدىلەرنىڭ ھەر قايسىسىنىڭ قانداق مۇھىم بايلىقلىرى بار؟ قەيەرلەرگە تارقالغان؟ 280
171. سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ يەر شەكلى قانداق ئالاھىدىلىككە ئىگە؟ ئاساسىي تاغ تىزمىلىرى، ئىگىزلىكلىرى، تۈزلەڭلىكلىرى ۋە دەريالىرى قەيەرلەردە؟ 282
172. سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ ئىقتىسادى قانداق ئالاھىدىلىككە ئىگە؟ قانداق ئاساسلىق كان بايلىقلىرى ۋە سانائىتى بار؟ ئۇ قەيەرلەرگە جايلاشقان؟ ئاساسىي زىرائەتلىرى قايسىلار؟ 283
173. سوۋېت ئىتتىپاقىدىكى 15 ئىتتىپاقداش جۇمھۇرىيەتنىڭ ئىسمىنى ئېيتىپ بېرىڭلار. 285
174. ياۋروپادىكى رۇمىنىيە، يۇگوسلاۋىيە، ئالبانىيە، ئىتالىيە، بولغارىيە، ئەنگلىيە، فرانسىيە، بىلگىيە، شىۋېتسىيە، نورۋىگىيە، گېرمانىيە دېموكراتىك جۇمھۇرىيىتى، گېرمانىيە بىرلەشمە جۇمھۇرىيىتى، پولىشا، چېخوسلوۋاكىيە، ۋېنگرىيە، شىۋېتسىيە، ئاۋستىرىيە ۋە سوۋېت ئىتتىپاقى قاتارلىق دۆلەتلەرنىڭ ئورنى ۋە پايتهختلىرىنى ئېيتىپ بېرىڭلار... 286
175. بېرىنگام، مانچېستېر، لىۋېرپول، ماركسى، لېون گامبورگ، گىدانسك، چەنۇ، لېنىنگراد، كىيېۋ شەھەرلىرى قايسى دۆلەتلەردە؟ نىمە ئۈچۈن مەشھۇر؟ 289

- 176 - لاتىن ئامېرىكىسىنىڭ دىئومىسى بىلەن ئۇنۇز ئىچىم -
 كەتالدىغان ئاساسىي مەلۇماتلارنى چۈشەندۈرۈپ بېرىدىغانلار... 290
 177 - لاتىن ئامېرىكىسىنىڭ تاشقىق، ئىككىلىك ۋە
 تۈزلەشكىلىرى قانداق جايلاشقان؟ 291
 178 - لاتىن ئامېرىكىسىنىڭ ئىقتىسادى قانداق ئالاھىدە
 خىلىگە ئىگە؟ قانداق ئاساسىي ئىقتىسادىي قىيىنچىلىقى بار؟ ئۇ
 قايسى رايونلاردا؟ 293
 179 - لاتىن ئامېرىكىسىدا قايسى ئاساسىي دەرىجىلىك
 پارا؟ تامازون دەرياسى قانداق ئالاھىدىلىككە ئىگە؟... 294
 180 - پاناما قانىلى قەيسەردە؟ ئۇنىڭ قانداق مۇھىم
 رولى بار؟ 295
 181 - لاتىن ئامېرىكىسىنىڭ قانداق بايلىقلىرى بار؟
 قەيەرلەرگە تارقالغان؟ 296
 182 - مېكسىكا، برازىلىيە، كۇبا، ئارگېنتىنا، پېرۇلاردىن
 قانداق مۇھىم يېزا ئىگىلىك، چارۋىچىلىق ۋە بېلىق مەھسۇلاتلىرى
 چىقىدۇ؟ 297
 183 - مېكسىكا، برازىلىيە، پېرۇ، چىلى، گۋىنېئە ۋە
 ۋېنېزۇئېلانىڭ ھەر قايسىسىنىڭ قانداق مەتبۇئاتى كان مەھسۇلاتلىرى بار؟ 298
 184 - برازىلىيە بىلەن مېكسىكىدا قانداق ئاساسىي
 سانائەت تۈرلىرى بار؟ قەيەرلەرگە جايلاشقان؟ 299
 185 - مېكسىكا، كۇبا، پېرۇ، چىلى، ئارگېنتىنا، برازىلىيە،
 گۋىنېئە، ۋېنېزۇئېلا، بولېۋىيەنىڭ پائالىيەتلىرى قەيەر
 جەريانىدا؟ 300
 186 - شىمالىي ئامېرىكا قىتئەسى قايسى مەلۇمات ۋە

303 187

304 188

306 189

307 190

309 191

310 192

314 193

- ئوكيان ئاراللىرى قايسى رايونلارنى ئىگىز ئىچىگە ئىلىمىدۇ؟
 ئۇلارنىڭ ئورنىنىڭ قىسقىچە مۇھىم ئىكەنلىكىنى ئېيتىپ
 بېرىڭلار؟ 316
194. ئاۋسترالىيەنىڭ يەر شەكلى ۋە ئىقلىمى قانداق
 ئالاھىدىلىككە ئىگە؟ 317
195. ئاۋسترالىيە بىلەن يېڭى زېلاندىيەنىڭ قانداق
 مۇھىم دىئامېتىرلىق چارۋىچىلىق مەھسۇلاتلىرى ۋە كان بايلىق
 لىقلىرى بار؟ 319
196. ئاۋسترالىيە يېڭى زېلاندىيەنىڭ پىراتىتەختىلىرى
 قەيەردە؟ سېدىمى، مېلبورن، ئوكلەند شەھەرلىرىنىڭ قىسقىچە
 مەنبەلىكىنىڭ شەھەرلىرى ئىكەنلىكىنى سەۋزىلەپ بېرىڭلار؟
 ئۇلار نىمە ئۈچۈن داڭلىق؟ 320
197. ئانتاركتىدا نىڭ يەر شەكلى، ئىقلىمى قانداق
 ئالاھىدىلىككە ئىگە؟ قانداق كان بايلىقلىرى ۋە ھايۋانات
 بايلىقلىرى بار؟ 320
198. دۇنيا بويىچە ئەڭ ئىگىز تاغ چوققىسى ئەڭ
 ئىگىز ھەرىكەتتىكى ياتار تاغ. قۇرۇقلۇقنىڭ ئەڭ يىرى جە
 نى ئەڭ چوڭ ئىگىزلىك ئەڭ ئىگىز ئىگىزلىك ئەڭ چوڭ
 تۈزلەشكەن ئەڭ چوڭ جىلگە ئەڭ ئىگىز تۈزلەشكەن ئەڭ
 چوڭ كۆل ئەڭ چوڭ كۆل ئەڭ چوڭ كۆل ئەڭ چوڭ كۆل ئەڭ
 چوڭ كۆل ئەڭ چوڭ كۆل ئەڭ چوڭ كۆل ئەڭ چوڭ كۆل ئەڭ
 قەيەردە جايلاشقان؟ 322